

Femte bönen

Och förlåt oss våra skulder, såsom och vi förlåta dem oss skyldiga äro!

Uti de tre första bönerna, där vi säga *ditt, din*, se vi på *Gud*, hans namn, hans vilja; i de tre sista bönerna, där vi säga, *vår, vårt*, oss, se vi på våra egna själs väl och frälsning; och i den mellanliggande bönen, den fjärde, har Herren velat, att vi skulle i förbigående kasta alla lekamliga bekymmer på honom, på det vi måtte vara desto ledigare för de andliga omsorgerna. Liksom den första bönen ämne, Guds namn och ord och dess helighållande, är det första villkoret för att Guds rike skall tillkomma och Guds vilja ske, så är ock syndernas förlåtelse villkoret för och själva livet i vår invärtes människa, varförutan det icke är värt bedja emot frestelser eller *något* ont. Ja, bönen: »*förlåt oss våra skulder*», är just den nya människans hjärtearbete, varigenom alla övriga krafter i henne sättas i rörelse.

Då hjärtat i kroppen stannar och icke mer driver blodet genom ådrorna, då är det slut med livet, då flyktar själen; så ock, då denna bön upphör, så att man icke mer suckar om förlåtelse, icke mer behöver komma till nådastolen, då är det slut med nådelivet, då flyr Guds Ande. Vi veta ju, att hela det andliga livet beror av tvenne huvudsakliga nådeverk, som i korta ord kallas *bättring* och *tro*, eller å ena sidan *syndens* levande kännedom, som driver människan till bön både om förlåtelse och hjälp mot densamma, och å andra sidan den *nådens* kännedom, varigenom människan kommer till nådastolen och begär och emottager denna förlåtelse. Det är för denna allra viktigaste punkt i vårt andliga liv, som Herren lärde oss denna bön.

Vi veta, att om allt annat, som till liv och gudaktighet tjänar, finnes hos en människa, men detta umgänge vid nådastolen saknas, så är allt falskt och dött, såsom Herren Kristus giver till känna, då han säger till församlingens ängel i Efesus: »Jag känner dina gärningar och ditt arbete -du har tålmod och har fördragit för mitt namns skull. Men jag har det emot dig, att du har övergivit din första kärlek.» »Den första kärleken» är trolovningskärleken, den nyss benådades kärlek för erhållen förlåtelse. Således denne ängel eller lärare hade blott kommit i det tillstånd, att han icke mer behövde nu, såsom i sin första benådningstid, ligga vid sin Frälsares fötter och bedja om förlåtelse, utan hade man nog uti sitt eget verkande, predikande och lidande för Kristi namns skull.

Så säger ock Herren, att på den yttersta dagen många skola säga: »Herre, hava vi icke i ditt namn profeterat och i ditt namn utdrivit onda andar och i ditt namn gjort många kraftiga gärningar?» Och han skall bekänna för dem: »*Jag kände eder aldrig*», d. ä. mellan oss rådde icke det innerliga förhållande som mellan den benådade syndaren och Frälsaren. Så ock, när en man i brölloppsalen, himmelriket på jorden, icke hade bröllopskläder, betecknar det, huru han hade haft allt annat, men blott icke behövt tvagningen i Lammets blod (Matt. 22; Upp. 7:14). Se då, huru viktigt det är att beständigt giva akt på, om vi äro i det sinnet, att vi behöva ligga vid nådastolen, således, om vi leva i en verklig och drivande syndakännedom, om vi hava den femte bönen såsom vår älsklingsbön, vårt synnerliga hjärtebehov, en bön, som först och sist liksom med andedräkten går ur vårt hjärta.

O, vilket hemskt liv av en hemligt lurande förtappelse, när en kristen har för övrigt allt så rikt och riktigt efter ordet, men blott icke mer behöver dagligen komma till Frälsarens fötter och begära nåd och förlåtelse -det är slut med detta fattigsyndarelivet, däri man icke kan leva utan daglig syndaförlåtelse -nej, det får nu växa gräs på nådastolens trappa, det är nu icke mer nödigt att dagligen förvissas om Guds vänskap, det är nu andra saker, som upptaga sinnet och lugna samvetet, det är kanske en lysande skrud av kristlig verksamhet, som nu gör den blodiga dräkten på Golgata obehövlig; man är i bröllopet, i himmelriket, man har genomträngt hindren av köpenskap och avelsgård -och behöver icke bröllopskläderna! Herren Gud hjälpe var och en, som vill vara kristen, att för sin odödliga själs salighet vakna upp rätteligen och betänka sig!

Det är det första denna bön vill lära oss; ty då Herren lär sina barn i denna dagliga bön bedja: *Förlåt oss våra skulder*, så märker jag därav allra först, att hans barn skola vara sådana, som allt framgent känna behov av

förlåtelse och således känna synder, som bekymra dem; ty icke kan han hava ämnat denna bön till ett tomt uttryck av något, varom man icke mer bekymras, således till skrymteri, utan sannerligen till uttryck för ett verkligt bekymmer. Gud förskräcke oss för det skrymteri, att vi skulle fortfara att bedja denna bön, under det vi inga bekymrande synder visste med oss!

Så finna vi då, att denna bön vittnar, att de rätta kristna skola hava en alltjämt fortfarande syndakänsla och fortfarande behov av förvisning om syndernas förlåtelse. Detta var det första vi här borde lära och allvarligt betänka.

Men det andra, vi här finna, är, att det icke lär bevisa något emot vår kristendom, att vi veta med oss bekymrande synder. Det finnes några kristna, som med allt sitt ljus i evangelium och sitt flitiga bruk av detsamma äro sällan rätt fria i sin ande blott därför, att de icke erhållit den kraft och befrielse från sina synder, som de anse den rätta tron skulle medföra. De veta väl -ty de se det i hela skriften -att de trogna också hava synd, att köttet strider emot anden o.s.v., men icke dess mindre, så snart några verkliga synder framträda hos dem själva, bliva de förbryllade och förlora sin frimodighet genom den tanken, att sådana icke skulle äga rum hos dem, om de vore rätta kristna.

Därmed förråder de att i deras innersta likväl gömmer sig den föreställningen om de rätta kristna, att de äro fria från verkliga synder. Sådana borde dock, varje gång de bedja denna bön, väckas ur sin förvillelse och besinna, att det ännu måste finnas verkliga synder hos de rätta kristna. Ty icke behöva vi bedja om förlåtelse för några synder, som icke verkligen finnas hos oss. Nej, då Herren Kristus här lär sina bästa lärjungar en bön, som de och alla rätta kristna dagligen skulle bedja, nämligen Fader vår, och denna bön lär dem säga: *Förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldige äro*, då märker jag, att hans sanna barn ännu hava verkliga synder att dragas med. Då märker jag, att han icke föreställt sig några barn, som skulle vara fria från synder, utan tvärt om, att synden ännu alltid skulle bekymra dem.

Ty, såsom redan är anmärkt, omöjlig kan han hava lärt dem en bön, som icke skulle motsvara deras eget hjärtebehov, vilket vore att lära dem skrymta. Lika omöjligt är, att de skulle känna behov av syndaförlåtelse, om de icke verkligen hade några synder. Icke heller kan någon rimligen tänka, att Herren ville, att vi skulle i all vår tid bedja om förlåtelse för de synder, som vi fordom hade och för vilka vi redan i den första benådningen fått ett »hjärta renat från ont samvete» (Heb. 10:22).

Härav följer således, att denna bön visar, att de rätta kristna ännu alltid hava synder, som bekymra dem. Ja, Luther börjar just sin förklaring över denna bön i sin större katekes med dessa ord: »Detta stycke angår vårt usla och eländiga leverne, vilket - ehuru vi hava och tro Guds ord, göra och lida hans vilja och nära oss av Guds gåva och välsignelse - likväl icke avlöper utan synd, i det att vi dagligen stappla och överträda Guds bud, emedan vi leva i världen bland människor, som göra oss mycken förtret och giva anledning till otålighet, vrede, onda lustar m.m. Därjämte hava vi djävulen, som på alla sidor ansätter och frestar oss, så att det icke är möjligt att i en sådan ständig kamp alltid stå fast.

Därför är här åter av stor nöd att ropa och bedja: *Käre Fader, förlåt oss vår skuld!* Icke så, som skulle han icke även utan och före vår bön förlåta synden -ty han har skänkt oss evangelium, varuti idel förlåtelse är, innan vi hava bett därom eller någonsin tänkt därpå -men saken är den, att vi böra erkänna och undfå sådan förlåtelse. Ty emedan köttet, i vilket vi leva, är av den art, att det icke tror och förtröstar på Gud, utan alltid är benäget till onda lustar, så att vi dagligen synda med ord och gärningar, med görande och låtande, varigenom samvetet kommer till ofrid, att det fruktar för Guds vrede och onåd och sålunda låter trösten och tillförsikten av evangelium sjunka. Så är det alltjämt nödvändigt, att man löper till denna bön och hämtar tröst för att återupprätta samvetet. Men detta skall blott tjäna därtill, att Gud må bryta vår stolthet och hålla oss i ödmjukhet. Ty om någon vill pocka på sin fromhet och förakta andra, må denne se på sig själv och ställa denna bön för sina ögon, så skall han finna, att han är just så from som de andra, och måtte vi alla för Gud nedslå ögonen och bliva glada, att vi kunna få förlåtelse.» Så långt Luther.

Och medan den fromma men falska inbillningen, att de rätta kristna icke äro så eländiga och syndiga, är ganska mäktig att nedtrycka nådebarnens trosfrimodighet, måste vi åter påminna om, vad hela skriften visar oss, nämligen att det finns inga människor på jorden, vilka så kvida och jämra sig över synden som just de heliga. Att aposteln säger just om *dem, som tillhör Kristus*, således om de rätta kristna, att de hava ett kött med så onda lustar och begärelser, att det måste korsfästas (Gal. 5:24). Och i skriften finnes ingen utförd historia om något helgon, vilken icke även omtalar, huru deras synder under vandrigen utbrutit, stundom i ord, stundom i gärningar -varom Luther åter säger i en predikan på Joh. döps. dag: »Tag för dig vilken du vill, så är han icke utan synd.

Paulus, den allra heligaste aposteln, tillstår i Rom. 7, att han känner synden i sina lemmar. *Viljan har jag*, säger han, *men jag ser en annan lag i mina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i min ande, och griper mig fången i syndens lag, som är i mina lemmar. Det goda, som jag vill, det gör jag icke, men det onda som jag icke vill, det gör jag.*

Denne ville icke gärna vara i synden och måste dock vara i henne. Jag och flera andra voro gärna synden förutan, men det låter sig icke göra, huru vi ock underkuva henne. När vi råkat falla i synd, så stå vi väl åter upp; men vi plåga och kvälja oss emellertid nog med henne» etc.

»Summa: Kristi rike är ett syndigt rike. Vart och ett helgon måste säga: O, allsmäktige Gud, tillräkna mig icke mina synder! Alla måste sjunga på den visan: *Fader vår, som är i himmelen, förlåt oss våra skulder!* De självfromma helgon, som icke veta någon ände på sin helighet, förstå alls intet härav, emedan de mena det vara så beskaffat med Kristi rike, att där är alls ingen synd, utan allt är så rent och snyggt, som vore det alldeles rensopat, och vilja hava en sådan kristen, som är alldeles utan synd och helig, ja, såsom Kristus själv är. Det är långt hädan och dit. Men den är en kristen, som är en syndare och erkänner sin synd. Det förtryter honom och är honom av hjärtat emot att han ännu känner hennes frestelser. Den är icke någon kristen som alls ingen känning har av henne.»

Och åter säger Luther: »Fromma kristna hata detta livet och ville gärna till det andra blott för sina synders skull. Dock komma de här icke så långt, att de kunna säga: Jag är utan all synd. Mena de sig hava kommit så långt, så har själva djävulen bedragit dem. Ingen helig nekar att han är stadd i synder, utan alla bekänna det, och det gör dem hjärtligen ont, så att de alla med Paulus ropa: *Jag arma människa, vem skall frälsa mig från denna dödens kropp?* Så ryta och kvida de alla av den orsaken, att de känna synden och begära vara från henne förlossade.» Så långt ur nämnda predikan.

Uti en predikan på sönd. efter jul säger åter Luther: »De kristnas art är att begynna bliva fromma och däruti tilltaga. Men understundom felar det, så att de ock bära vanartiga, Anden motsträviga frukter. Därför må du veta, att Kristus är *underlig i sina helgon*; och tag dig till vara, att du ingen fördömer, så framt han icke uppenbarligen talar emot evangelium. Kristus vill tillika vara både hemlig och uppenbar, därför låter han jämte Andens frukter, av vilka man kan känna honom, även några brister ingå, på det han måtte fördölja sig och överdådiga domare förarga sig på honom.» Så långt Luther.

Genom sådana bedrövliga erfarenheter av fördärvet bliva Guds barn ofta djupt nedtryckta och kunna icke tro, att de likväl äro i Guds nåd och vänskap. Det är för denna nöd Herren lärde oss inför honom klaga och ropa: *Fader vår, förlåt oss våra skulder*, och genom denna hans dagliga syndaförlåtelse åter upprätta vår samvetströst och frid i honom.

För det tredje märker jag, att Herren lärde oss bedja denna bön, därför att han *ärnade och verkligen vill förlåta* oss synderna. Att han beredde sig på ett *beständigt förlåtande* med sina barn. Tänk, när den trofaste Frälsaren själv sade: »Därför skolen I bedja sålunda: *Fader vår, förlåt oss våra skulder*» -då ville han ju sannerligen förlåta dem. Här hava vi åter den väldiga tröst, som ligger i den omständigheten, att Herren lärt oss bedja om något visst. Då veta vi ju alltid, att åtminstone den saken, som han själv lärt oss begära, måste han vilja giva oss.

Eller kunna vi föreställa oss, att den trofaste Herren och Frälsaren, som utgav sitt blod »till syndernas förlåtelse», skulle, när han därjämte lagt orden i vår mun, huru vi böra begära denna förlåtelse, likväl icke giva den, när vi komma och göra just, såsom han själv lärt oss bedja därom? Skulle han i denna allra allvarsammaste angelägenhet för våra själar så gäcka oss -han som kommit av stor kärlek och givit sitt blod ut för oss?

Vem är det då, som likväl gör denna sak så oviss för oss, som kväljer våra hjärtan med ett dunkel och en ovisshet om Guds nåd, varigenom vi nästan aldrig äro rätt till freds och vissa därom? Skola vi icke märka, att det är våra sjäalars fiende, och därför begynna att på Kristi trofasthet vara på det högsta vissa om denna förlåtelse?

Men att vi sålunda skola *dagligen bedja* om förlåtelse för våra synder, det skola vi icke förstå så, som skulle vi stundom, eller när vi förgått oss vara under Guds vrede, eller såsom Luther uttrycker det i sin stora katekes, att Gud »utan och före vår bön förlåter oss synderna -ty han har skänkt oss evangelium, varuti idel förlåtelse är, innan vi hava tänkt därpå -men saken är den, att vi böra erkänna och undfå sådan förlåtelse». Det ordet av Luther är något dunkelt, då han säger, att Gud »har skänkt oss evangelium, varuti är idel förlåtelse, innan vi hava bett därom eller någonsin tänkt därpå».

Men det har ock en kostlig lärdom med sig. Luther har samma tanke här, som aposteln Paulus uti 2 Kor. 5 kap., då han just till förklarande av evangelium eller »försoningens ord» säger så: »Ty Gud försonade i Kristus världen med sig, icke tillräknande dem deras överträdelser, och nedlade hos oss försoningens ord», som nu blott bjuder: »Låten försona eder med Gud» (v. 19). Märk här, vad försoningen i Kristi död innebar! »Icke tillräknande dem deras överträdelser.» Vilka dem? Världen, säger aposteln. Och huru skall det förklaras? Jo, säger aposteln i v. 21: »*Ty den, som icke visste av synd, har han för oss gjort till synd.*» Där är orsaken.

Gud är i Kristi död rikligen försonad en gång mot hela världen och har ett sådant hjärta för alla ogudaktiga människor, innan de ens bett om förlåtelse eller någonsin tänkt därpå. Ett sådant hjärta, som den förlorade sonens fader hade mot denne, då han var i det »främmande landet» och »förskingrade sina ägodelar». Ty samme apostel säger i Kol. 1:14: »I vilken vi hava återlösningen, *syndernas förlåtelse.*» Märk, återlösningen, syndernas förlåtelse; såsom ock Kristus sade: »*Mitt blod varder utgjutet till syndernas förlåtelse*» (Matt. 26:28). Därför bjuder evangelium så: »*Trösten, trösten mitt folk! säger eder Gud. Talen ljuvliga till Jerusalem och förkunnen för det (för Jerusalem), att dess strid är fullbordad, att dess skuld är försonad, och att det får dubbelt igen av Herrens hand för alla sina syndastraff*» (Jes. 40:1-2)!

Ävenså hos profeten i Sak. 3 då Herren talar om sin tjänare, »telningen», liknar honom vid en sten och säger: »*Se, jag skall inrista en inskrift däruppå, säger Herren Sebaot, och utplåna detta lands skuld på en enda dag.*» Märk, utplåna synderna! -och märk, på en enda dag! Vilken dag? Den dag, då inskriften inristas.

Och vad skulle vi mer behöva att bevisa denna huvudpunkt i evangelium om icke naturens blindhet vore så obegripligt stor, att man med seende ögon icke ser detta? Behövs det mer än blott fråga: Vad uträttade Kristus i sin försoningsdöd? Vad betyda de mest bekanta orden: »*Herren kastade allas våra synder uppå honom.*» Och åter: »*Se, Guds Lamm, som borttager världens synd!*» Och åter: »*Den, som icke visste av synd, har Gud för oss gjort till synd.*» Och åter: »*Handskriften, den har han tagit bort och fastnaglat den vid korset*» -vad betyda alla dessa språk?

O, så finns då i Guds hjärta syndaförlåtelse redan förr, än den emottages, en syndaförlåtelse, som består i Guds tillfredsställda rättfärdighet och förlikta hjärtelag mot syndare, sådant Kristus skildrade det i den förlorade sonens fader, såsom nyss anmärktes, och i den före sonens återkomst färdiga yppersta klädningen, vilken nu endast *blev sonen påklädd*. Det är detta, som sker genom vårt återkommande. Den, som blir borta, är just genom sin frånvaro förlorad; såsom Kristus så uttryckligt förklarar: »Emedan han icke tror på Guds enfödde Sons namn.»

Men den, som återkommer, gör icke mer, än att han *emottager* den nåd, som redan förut väntade på honom. När nu evangelium är Guds tillsägelse och testamente på denna oss förvärvade förlåtelse -och den, som får ett testamente på en egendom, har redan i detsamma fått egendomen, även om han icke sett den eller tagit den i

besittning - då förstå vi Luthers ord, när han säger, att Gud har skänkt oss evangelium, varuti idel förlåtelse är, innan vi hava bett därom eller någonsin tänkt därpå, men att saken är den, att vi böra erkänna och *emottaga* sådan förlåtelse. Och när nu en själ återkommit och lever i trons förening med sin Frälsare, så är den själen i en beständig vänskap hos Gud, så länge hon icke helt avfaller och återgår till otrons och fåfängans främmande land. Men hon måste likväl just för detta sitt barnaförhållande till Gud dagligen komma med sina synder inför honom, att hon må dagligen erkänna och emottaga denna förlåtelse. Med andra ord, denna bön är given för *barnens behov*. Goda barn hava ett trängande behov att få bedja om förlåtelse, då de felat, även fastän de veta, att de icke äro utskjutna från faderns nåd och från arvet; och Gud vill hava oss i goda barns förhållande till en fader. Därför börjar ock denna bön med orden *Fader vår*.

Han är icke nöjd med, att vi skola stå i tjänares ställning till en husbonde, blott göra vår plikt, blott göra tjänster och gärningar åt honom. Nej, till sådana skall han säga: »*Jag kände eder aldrig*; I haven profeterat i mitt namn, I haven gjort kraftiga gärningar, men -*jag kände eder aldrig*.» Kristus vill beständigt hava sina trogna i den första kärleken. Då vi nu sett, huru den första kärlekens fortfarande just beror av, att vi dagligen emottaga förlåtelse, så kunna vi nu se, vad denna bön vill. Den är nödvändig för själva livet, för vårt förblivande i den första kärleken.

För att ännu tydligare genomsåda detta, vilja vi återtaga frågan om den *beständiga* nåden. Det är av allt Guds ord uppenbart, att så länge vi genom tron äro i Kristus, så hava vi en beständig nåd, som icke växlar och vacklar, såsom vår fromhet växlar och vacklar, utan är väldig över oss, över hela vårt leverne -såsom himmelen är hög över jorden (Ps. 103) och med orubbad jämnhet välver sig över alla jordens ojämnheter. Lovad vare Herren! Skriften lär uttryckligt, att »*det är icke någon fördömelse för dem, som är i Kristus Jesus*» (Rom. 8:1). Att de är ett folk, som Gud *icke tillräknar synd* (4:8). Märk och hör! (och det är tusende mitt i kristenheten, som icke veta detta) det finnes ett *nåderike* på jorden, i vilket synderna aldrig tillräknas dem, som höra dit, såsom redan profeten säger: »Ingen av inbyggarna där skall säga: Jag är sjuk; ty folket, som där bor, har fått sina synders förlåtelse.» Tusende annars ganska upplysta människor veta icke, att i kristenheten äro tvenne andliga riken. Först ett *lagrike*, där man har allt efter sin egen förtjänst, enligt aposteln's ord: »Den som håller sig till gärningar, honom tillräknas lönen icke efter nåd utan efter skyldighet» (Rom. 4:4), och vilket Kristus ville visa oss, då han säger, att de, som hade arbetat hela dagen och burit dess tunga och hetta i vingården, fingo ingen nåd utan blott efter *sin* förtjänst, blott dagspenningarna, emedan de höllo sig till gärningar. Sådana människor kallas i Galaterbrevet tjänare, trälar, tjänstekvinnans söner, vilka blott få vad de förtjänt.

För det andra finns det ett *nåderike*, där det aldrig går efter vår förtjänst, utan de, som höra dit, hava en beständig nåd, i sina bättre och sämre stunder samma nådastånd, därför att de hava en borgesman, vilken utverkat, att de icke dömas efter lagen, att inga synder tillräknas dem -om vilka Paulus i anförda Rom. 4 kap. tillägger: »Men den som icke håller sig till gärningar, utan tror på den, som gör den ogudaktige rättfärdig, honom tillräknas hans tro till rättfärdighet; såsom ock David prisar den människa salig, vilken Gud *tillräknar* rättfärdighet utan gärningar», och vilken Gud *icke tillräknar synd*. Dessa kallas i Galaterbrevet barn, söner och den frias söner, vilka skola bliva i huset och hava arvet.

Med dessa ord om *tjänare* och *barn* i huset, särskilt i det viktiga och förebildande Abrahamshuset (Gal. 4:22–31), har Paulus påpekat ett förhållande, som är mycket lärorikt, men vilket många icke betänkt, nämligen huru Gud mitt i våra familjer ställt en talande bild av sina nådeanstalter. Är det icke sant, att de kära barnen i huset leva i lekamligt avseende under en sådan nådesförfattning, att de aldrig bliva skyldiga, huru mycket de än dagligen använda, och huru litet de än arbeta.

De har allt vad de behöver fritt och för intet. De få sin mat och dryck, sina kläder, sin skötsel, sin sömn, sin uppfostran (vilket allt efter några år gör stora summor), och likväl, ehuru de kanske icke förvärva det ringaste, utan endast förbruka, bliva de aldrig skyldiga, utan till slut, när de i många år emottagit sådant gott, skola de också hava arvet? Och tjänarna i huset, vilka med tungt och troget arbete kanske inbringa allt, som huset lever av, med dem håller man räkning, så att, om de under året tagit ut mer, än den betingade lönen utgör, äro de

slutligen i skuld -och att ärva i huset -det kommer icke i fråga. Men barnen, än en gång sagt, trots allt vad de använda och intet förvärva, de bliva aldrig skyldiga. Är detta icke en besynnerlig regering? Och varav kommer detta, att icke barnen bliva skyldiga? Det kommer blott därav, att man aldrig håller någon räkning med dem. Det är ju barnen, säger man; vem håller väl räkning med barnen, så länge de leva av faderns bröd eller leva på barnafot? Se där Guds rikes hemlighet! Över barnen förs aldrig någon räkning. Vår skuld eller skuldfrihet beror blott därav, om vi äro tjänare eller barn, tjänstekvinnans söner eller den frias (Gal. 4).

Se i din egen familj den sanna bilden av nåderiket, den bild, som skriften så ofta använder. Just såsom det är med dina barn, så är det med dem, som äro i Kristus och leva på barnafot hos Gud. De hava ingen räkning. De äro det folk, som Gud icke tillräknar synd, de leva av nåd för deras förstfödde broders förtjänst, därför äro de uti en beständig barnaskapsnåd. O, är det sant, är det möjligt, att det också finnes ett sådant nåderike på jorden? Ja, sant är det. Skriften kan icke varda om intet, fastän våra ostadiga och med lagsinne genomdränkta hjärtan icke kunna behålla denna saliga tröst. Men så sant som skriften icke ljuger, är detta förhållandet med alla trogna, att Gud icke tillräknar dem synd till fördömelse, att för dem är ingen fördömelse, att de äro Guds älskade barn, uti samma nåd hos Gud i den sämre som i den bättre stunden, då de fröjdas över erhållen kraft att göra något gott, och då de ängslas för sina synder och dårskaper, så att de »högt klaga i sitt hjärtas ångest»; i samma nåd, då de smaka och se, huru ljuvlig Herren är, och då de under långvarig torka bespisas med malört och galla. Ty är det icke så att vi äro för Gud täcka de stunder, då vi få nåd att vara mer fromma och heliga, men äro utom nåden de stunder, då vi äro svaga och förgå oss. I så fall kommer ju sannerligen, såsom ofta anmärkts, *rättfärdigheten genom lagen*, och *Kristus har fåfängt dött* (Gal. 2:21). Då äro vi ju sannerligen i ett gärningsrike, som är väldigt över nåden, och icke i ett nåderike, som är väldigt över gärningarna.

Det nekas icke, att detta är den gruvligaste galenskap för vårt förnuft och tycke, emedan allt, vad i oss är, känsla, förnuft, samvete, allt är så uppfyllt av lagsinnet, att vi oupphörligen neddragas i dess föreställningar. Den mänskliga naturen är nu en gång för alltid så beskaffad, att den icke kan stiga högre, än till det, vi själva äro och hos oss finna och känna -liksom det är alla kroppars natur genom den allmänna tyngdlagen att dragas ned mot jorden -men skulle vi ock på allvar tro så, som vi efter naturen tycka och känna? Det vore ju att avfalla från tron och sluta i köttet, vilket uttryck aposteln just brukar om ett sådant avfall från tron (Gal. 3:1-3). Nej, *nåderiket*, där ingen synd tillräknas, är summan av all Kristi förtjänst och av allt skriftens vittnesbörd därom. Gud vare evinnerligen prisad för sin utsägliga gåva!

Men nu, på det vi alltid skola hållas varma, hållas i trons övning och i den första kärleken, har Gud lämnat kvar den bekymrande synden i vårt kött, så att vi alltid skola drivas till nådastolen. Han agar och förskräcker oss även själv, såsom vi ofta se i skriften, så att vi tycka oss känna huru Gud är vred. Han »går till rätta» med oss (Ps. 10:9); han »övergiver oss för en liten tid» och »gömmar sitt ansikte» (Jes. 54:7-8); men allt för samma ändamål, nämligen att vi skola beständigt hållas i trons och den första kärlekens övning vid den bönen: *Förlåt oss våra skulder*.

Den fjärde huvudlärdomen av denna bön ligger i tillägget: *Såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro*. Detta tillägg anses av många fromma själar mycket förskräckligt, så att de härav ofta bliva modfälda; men det beror av missförstånd. Detta tillägg skall tvärt om bidra till en ny förvisning i tron, om vi rätt förstå det. För några falska kristna, som kunna leva i oförsonlighet och hat, är det med rätta förskräckligt och är för dem den bindenyckel, varmed de sannerligen äro bundna till evig fördömelse. Låtom oss då betrakta detta tillägg: *Såsom ock vi förlåta* etc. Mången har undrat, om Herren Kristus verkligen ville säga, att endast så vida vi förlåta vår nästa, skall han förlåta oss, och man har tänkt: Han är ju Gud och icke människa och dömer ju icke, såsom ögonen se; och huru kunde vi någonsin vara rätt trygga om förlåtelse, om Gud icke förlåter mer, än vi förlåta? – Men vi behöva icke vara i ovisshet om meningen av detta tillägg, då vi ju se, huru Herren själv förklarade det, så snart han hade förestavat Fader vår. Det första, han då talade, var just till förklarande av detta stycke; han sade: »Ty om I förlåten människorna deras överträdelse, så skall ock eder himmelske Fader förlåta eder. Men om I icke förlåten människorna deras överträdelse, så skall eder Fader icke heller förlåta edra överträdelse» (Matt. 6:14-15). Och i 18:e kap. av samma evangelium gör Herren en särskild liknelse för att inskräpa detta förhållande nämligen om den tjänaren, som var skyldig tio tusen pund och fick allt eftergivet, men sedan till

yttersta skärven utkrävde sin medtjänares skuld på hundra penningar och för denna obarmhärtighet återföll under sin egen stora skuld, som nu skulle också betalas till yttersta skärven. Då förklarar Herren: »Så skall ock min himmelske Fader göra eder, om I icke av hjärtat förlåten var och en sin broder, det de bryta.» Av allt detta märka vi väl Herrens allvarliga mening med detta tillägg. Men av denna liknelse finna vi ock, att denna punkt alls icke angår världen. Det vill säga: Om en god människa, som dock icke för egen del gjort räkenskap med konungen, d. ä. icke genom bättring och tro kommit i förening med Gud, utan lever i det naturliga tillståndet -om en sådan är än så säll i medvetandet att ingen ovän hava på jorden, utan att hon hjärtligen gärna förlåter alla elaka människor deras brott emot henne, så bliver hon dock kastad till avgrundens yttersta mörker blott därför, att hon icke hade för egen del gjort räkenskap med konungen. Detta är det första, som här må betänkas. Men å andra sidan, om en människa genom Guds stora nåd och Faderns dragande verkligen kommit till bättring och förlikning med Gud, men sedan åter, när hon kommer ut i världen, blir förd i sådana vidlyftigheter, att den där enda punkten, som i omvändelsen var hennes ögonmål, nämligen Guds nåd och vänskap, bliver bortskymd, så att hon kan, t.ex. för någon mycket stor ondska och orättfärdighet utav människor stanna i hat till dessa och icke av hjärtat förlåta, då har denna själ åter förlorat sin erhållna benådning hos Gud och har då lidit en gruvligt stor förlust genom de människornas ondska - eller egentligen genom sin andes avfall. Men är det möjligt säger du, att Gud så dömer en svag människa, för det hon icke kan förlåta alla onda människor? Ja, det är icke blott möjligt, det är just vad Kristus med uttryckliga ord och den anförda liknelsen sagt oss och därför har han om detta märkliga förhållande inlagt en påminnelse i denna dagliga bön.

Se, saken är den: Visst bliva även de orättfärdiga, som retat dig till hat, straffade, och visst har Kristi blod avplanat så stora synder som ditt hat. Men att du nu kan stanna i hat, det bevisar, att du är fallen, att du icke mer står i denna nya födelsens nåd; ty *allt det som är fött av Gud, det övervinner världen* - övervinner även hennes största ondska, såsom vi se, att de heliga martyrer kunde med glatt och mildt hjärta låta sig stekas o. s. v. -*och detta är den seger, som har övervunnit världen, vår tro*. Saken är, att den rätta Guds nåd, varigenom dina egna synder en gång voro dig ett så stort ont, att därigenom alla andra människors ondska blev dig ringa, och Guds vänskap var dig ett så stort gott, att allt annat fick för detta goda

fara -detta sinne är nu förlorat, efter du kan så övervinnas av det onda, att du stannar i hat. Ty detta beror alltid av, huru högt man uppskattar sin egen synd och Guds nåd. Blir din egen synd rätt stor för dig, så blir dig andra människors ondska ringa. Blir Guds nåd rätt dyrbar för dig, så lämnar du med lätthet allt annat. Därav kommer, att de svagaste, uslaste kristna, som gå nedtryckta under sina egna synder och uselheter, kunna mycket lätt stå det provet att förlåta andra. Ja, ju svagare och uslare de äro i egna ögon, desto lättare går det att förlåta andra. Se nu här hemligheten av detta tillägg! O, det är så fint, så skönt, att det väl förråder sin mästare!

Och här få vi om den rätta bättringen en upplysning, som för allvarliga själar skall vara av stort värde. Detta är ju ett ideligt bekymmer för uppriktiga och tänkande kristna, vilket de sålunda uttrycka: Jag vet väl, att *den som har Sonen, han har livet*; jag vet, att bättringen och tron icke äro min frälsare, utan skola blott driva och draga mig till Kristus, i vilken all salighet är. Jag vet ock, att det kan vara mycket olika med graderna i syndens kännedom och angelägenheten om Frälsaren, samt att därom icke står något mått utsatt i ordet o.s.v. Men jag vet ock, att det kan verkligen vara en syndakännedom, som icke gör tillfyllest, en angelägenhet om pärlan, som icke räcker till för hennes erhållande; säg mig då hemligheten av den frågan: Huru stor syndakännedom är nödvändig för sitt ändamål? Hur stor angelägenhet om syndernas förlåtelse fordras, om jag skall verkligen hava den?

Svar: Se på detta tillägg och den omständighet därvid, som nyss nämndes, nämligen att den förmåga att förlåta all människornas ondska beror just därav, att dina egna synder äro dig ett så stort ont, att alla andras bliva dig däremot ringa, och att Guds nåd bliver dig så dyrbar, att du kan för denna lämna allt annat.

Se, huru även detta överensstämmer med Kristi ord om honom, som fann den kostbara pärlan. Herren säger, att han »sålde allt det han hade och köpte henne». Se, när du är så angelägen om Guds nåd, att ingenting i denna värld är dig så viktigt, då kan du vara viss, att du i denna stund har den. Och ett bevis på en sådan angelägenhet är, att ingen människas ondska är dig så svår, som din egen, att du därför har mer lätt att förlåta

andra än att tro, det Gud förlåter dig. Men härav följer, att ditt själstillstånd sannerligen är falskt och osaligt, när du omöjligt kan förlåta din nästa, denna bön skall då utestänga och fördöma dig. För att därom tala något efter Luther, i en utläggning av Fader vår 1518, märk följande: »Tveggehandade människor kunna icke bedja denna bön. De första äro nog grova, vilka förgäta *sin* skuld och göra sin nästas skuld så stor, att de ock oförskämt törs säga: Jag vill och kan aldrig förlåta honom det, jag kan aldrig förlika mig med honom. Dessa bära bjälken, ja, många bjälkar i sina ögon och se dem icke, men det lilla grandet i nästans öga kunna de icke förgäta. D. ä. sin egen synd emot Gud akta de icke, men uppskatta sin nästas skuld så högt och vilja likväl, att Gud skall förlåta dem. Om de ock ingen annan synd hade, så vore denna bjälke i deras ögon stor nog, att de bliva Gud olydiga och icke vilja förlikas med sin nästa. Och det är i sanning en underlig Guds dom, att den, som icke förlåter, har större skuld än den, som har tillfogat skadan eller det onda.

»Därför blir denna bön för dessa en synd (Ps. 109:7), ja, en snara och en sådan bön, varigenom människan fördömer och förbannar sig själv och ådrager sig onåd, då hon på detta sätt beder om nåd. Ty då du säger: Jag vill icke förlåta, men kommer till Gud och beder: Förlåt oss våra skulder, *såsom ock vi förlåta* dem oss skyldiga äro, så är ju detta detsamma som att säga till Gud: O Gud: jag är dig skyldig, så är ock en annan mig skyldig; nu vill jag icke förlåta honom, därför förlåt du icke heller mig. Jag vill icke lyda dig, då du befäller mig att förlåta; jag vill heller lämna dig, din himmel och allt därhän och för evigt fara till djävulen.»

Tänk efter, du arma människa, vad du gör din själ med en sådan bön! Har du väl någon fiende, vilken så gruvligt förbannar dig inför människorna, som du själv med en sådan bön förbannar dig inför Gud? Och vad har din ovän gjort dig? En timlig skada? Nå, varför vill du då för den lilla timliga skadan föra dig till och med i en evig skada? Se dig före, o människa! Icke den, som ofredar dig, utan du själv, som icke förlåter, tillfogar dig den rätta skadan, vilken icke hela världen kunde göra dig. Det är sant, frestelsen kan stundom vara oändligt svår, när man t.ex. i sitt hus har en människa, som är rätt bitter och retsam och dagligen river på samma sår; men vad gäller? Dig är ändå bättre att lida allt intill blods och förlåta och så hava vänskap med Gud och efter detta arma livet ingå i himmelens glädje, än att för sådan ondska stanna i hat och under Guds dom gå emot helvetet. Och det, som är alldeles omöjligt för din natur, nämligen ett sådant ständigt förlåtande, det kan ännu den allsmäktige Guden giva dig nåd till.

»Men det finnes ock några», säger Luther, »som på ett finare sätt hysa hat, nämligen de, vilka andligen förolämpas av sin nästa. D. ä. när man gör dem intet annat, än att man misshagar dem i deras hjärtan för något andligt förhållande. Man är icke så upplyst eller så rättsinnig som de, mena de, eller man har icke nog goda tankar om dem. En sådan svår synd och villfarelse kunna de icke lida. När de nu icke kunna på ett kristligt sätt rätta en människa, nämligen genom skriftens bevisning och genom broderlig förmaning, då fatta de i sitt hjärta hat till en sådan och börja på fientligt sätt tassla om och försmäda henne. Finna de något fel hos den förhatade, så är detta för dem ett kärt fynd, vilket de överallt utsprida, omtala, förstora, döma och fördöma. Sådana kallas på svenska baktalare, på grekiska djävlar, på latin försmädare, på hebreiska sataner. De -kallas ock i skriften ormar och giftiga maskar. De tala modigt och starkt om rätt och rättfärdighet och ren lära, som de sakna hos andra. Men att de själva i sitt hjärta hysa hat till dessa villfarande, den svåra bjälken i sitt eget öga märka de icke.

»Om någon gör något ont, finner han icke allenast ingen nåd hos dem, så att de skulle, såsom kristna höves, bedja för honom, med mildhet undervisa honom och broderligen förmana honom, utan då en missdådare efter gudomlig och världslig lag blott lider *en* domare, *en* domstol, *en* anklagelse, måste man av dessa giftiga tungor lida så många domare, domstolar, anklagelser, som öron finnas, vilka de möta. Detta bevisar deras hjärtas hat, varmed de göra sig värdiga, att Gud icke allenast icke förlåter dem, utan ock betar dem den onåden, att han aldrig låter dem känna sin skuld.

»Men vid sitt beställsamma förtal förstå de sig och säga: Jag omtalar det icke till hans skada eller i ond mening, jag unnar honom allt gott. O, du skrymtare! Vore du hans vän, så skulle du tåla och icke så med lust och välbehag utsprida din nästas olycka! Vore du en uppriktig kristen, så skulle du giva akt på ditt hjärtas fördolda hat, förskräckas därför och endast hysa medömkan och barmhärtighet med den felande, urskulda, överskylla och för andra dölja hans fel, bedja Gud för honom, broderligen varna honom och hjälpa honom till upprättelse, samt med *farhåga tänka på din egen skröplighet* och säga med den gamle: I dag dig, i morgon mig;

varom ock Paulus förmanar: "Om en människa råkar falla i någon synd, I, som ären andlige, upprätten en sådan med saktmodig ande, och -se på *dig själv*, att icke även du varder frestad. Bären varandras bördor, och fullborden så Kristi lag."

»Tänk ock, huru skulle det behaga dig, om Gud gjorde mot dig tillbaka, såsom du gör emot din nästa, och utpekade, utmålade och för hela världen utbredde din synd? Han kan ock ännu göra så med dig, om du icke häruti bättrar dig. Och huru skulle du lida, att en annan även så utropade din ondska? Du ville utan tvivel, att var och en skulle tiga, urskulda dig, överskylla dig och bedja för dig. Nu, *allt vad I viljen att människorna skola göra eder, det gören I ock dem*.

»Men de två sina händer och säga: Men det är *sant*, vad jag berättar; varför skulle jag icke omtala vad som är sant? Jag har sett det och vet det med visshet. Svar: det är ju även sant, att *du* har syndat; varför omtalar du då icke även *din* ondska, om det är dig befallt att omtala *allt*, som är sant? Och vill du förtiga vad som är menligt för dig, så handla efter den stora kärlekslagen på samma sätt emot andra.

Vill du göra något vid din nästas synd, så iakttag Kristi ädla, gyllene regel: Om din broder syndar mot dig, så gå och tillrättavisa honom *mellan dig och honom allena*. Se Matt. 18:15-17. Märk Kristi ord: *Mellan dig och honom allena*. Vill du icke säga det till honom allena, så tig som en mur och låt det vara begravet i ditt hjärta; ty *du brister ju icke sönder därav*, säger Syrak.» Så långt efter Luther.

Detta må giva exempel på, huru det dolda och förklädda hatet yttrar sig och vad däremot ett verkligt förlåtande vill säga. Och lägg härtill Herrens upprepade förklaring, att han vill *så förlåta dig, som du förlåter din nästa*; att om du icke *av hjärtat* förlåter din broder, skall icke heller Gud förlåta dig.

En gudfruktig kristen är så rädd för denna Guds dom och för hatet, att han ock fruktar för dess tillvaro, där det icke finnes; ty den som vet med sig, huru han ingenting innerligare önskar och beder än att kunna rätt grundligt förlåta brodern och således efter anden förlåter, men ännu känner i köttet såsom en tagg eller ett sår, helst det torde dagligen upprivas, han skall veta, att detta icke är det egentliga hatet. Ty beviset, att en sådan själ verkligen förlåter, är, att hon mer bekymras över och bestraffar den nämnda känslan hos sig själv än den ondska hos brodern, som giver anledning därtill, och att hon i allmänhet håller sin nästas skuld för ringa emot sin egen - straffar därför mest sig själv och har mest svårt att förlåta sig själv. Se, om man på ett sådant tillstånd tillämpar den bönen: *Förlåt oss, såsom ock vi förlåta*, så är, oaktat den nämnda taggen, likväl ingen fara; ty hos Gud är ingen känsla, som strider emot hans håg, utan då han vill förlåta, så är det ock riktigt förlåtet. Och den som vet med sig, att ingen människas ondska är honom så svår som hans egen, så att intet annat kan trösta honom än Frälsarens förtjänst, den tar sannerligen i denna sinnesstämning alltid med sig ett kännetecken, att ock han får och har förlåtelse. På detta sätt blir detta tillägg mycket tröstligt.

Men den mäktigaste tröst, vi hava därav, uppkommer då, när vi betänka Kristi föreskrift om, *huru vi skola förlåta* vår nästa; ty därav märker jag, *huru han själv vill förlåta oss*, efter han lärt oss säga: *såsom ock vi förlåta*, och sannerligen icke vill låta oss överträffa honom i förlåtande. Han har icke blott i Matt. 18:22 lärt oss, att vi skola förlåta »icke ända till sju gånger, utan ända till sjuttio gånger sju», d. ä. *beständigt, oavlåtligt*, utan i Luk. 17:3-4 läsa vi något ännu märkligare. Där säger Herren: »Vakten eder. Men om din broder syndar, så tillrättavisa honom, och om han ångrar sig, så förlåt honom. Och om han sju gånger om dagen syndar mot dig och sju gånger kommer tillbaka till dig, sägande: Jag ångrar mig, så skall du förlåta honom.» Detta ställe handlar om förlåtelse i dess högsta bemärkelse, eller att man håller någon för sin vän och broder, efter Herren säger: Om han ångrar sig. Ty uti en annan bemärkelse, motsvarande Guds allmänna nåd, varigenom han »låter sin sol gå upp över onda och goda», bjuder han, att vi ock skola förlåta våra ovänner, som aldrig ångra sig (Se Matt. 5:44-45; Luk. 6:27-28).

Men då nu Herren här säger: *Om han ångrar sig*, och likväl tillägger, att han *sju gånger om dagen* kan synda mot dig och *åter sju gånger om dagen komma tillbaka* till dig och säga: *Jag ångrar mig*, då har han givit oss en högst tänkvärd upplysning om betydelsen av ordet *ånger*. Detta är det första. Det andra är, att köttet kan ännu vara så ont hos denne, som Kristus säger ångrar sig, att han sju gånger på en dag kan förgå sig, men ock lika

många gånger ångra sig. Här märker jag något om ångern, som förtjänar att gömmas. Och Herren bjuder nu här, att om din broder ock syndar mot dig så ofta, sju gånger om dagen, men ångrar sig, så skall du förlåta honom, hålla honom för en broder och vän.

När han åter sannerligen icke vill, att vi skola vara *mer* barmhärtiga, än hans himmelske Fader är barmhärtig (Luk. 6:36), så ser jag här, huru *han* vill förlåta oss. Sju gånger om dagen tyckes vara väl mycket, då vi tala om synder, som motsvara förbrytelser emot en broder; och likväl har Herren här lärt oss bedja: *Förlåt oss, såsom ock vi förlåta!* Tröstliga tillägg! O, du ljuvlige Frälsare! Sjuttio gånger sju! Sju gånger om dagen! Ja, säger David: »Såsom en fader förbarmar sig över sina barn, så förbarmar sig Herren över dem, som frukta honom.» Huru är då förhållandet med barnen? Oupphörliga fel, oupphörliga förlåtelser; mat och förlåtelse, aga och förlåtelse, och åter mat och aga och förlåtelse. Så *förbarmar sig Herren över dem, som frukta honom.* Amen.

– C-O Rosenius

(Fjortonde årgången, år 1855)

© Pietisten 2025

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com